

باش محوری : ح. یوسف شناسی
 آئونه شراطی :
 بولغارستان ایچون سنه لکی ۱۰۰ ،
 آلتی آیلنی ۶۰ لفر .
 خارج ایچون سنه لکی ۲۰۰ ،
 آلتی آیلنی ۱۰۰ لفر .
 آئونه بدلی پشیندر .
 آدرس : عثمان بازارنده (آتیه) اداره خانه سی
 نسخهمی : ۴ لفر
 Гл. Редакторъ:
 Х. Юсуфъ Шинаси

انتباه

مدیر مسئول : بصری
 مسدکمه موافق یازیلر مع الممنونیه
 قبول اولنور .
 درج ایدله یین یازیلر اعاده اولونماز .
 مکتوبلر و بالجه ارسالات مدیریت نامنه
 کوندرلی و امضالر اوقوناقلی اولمیلدر
 Директоръ: Б. Хасановъ
 в-къ „ИНТИБАХЪ“
 гр. О.-Пазаръ 1 бр. 4 лева.

(آدرس تبدیلی ۵ لفر) اون بش کونده بر نشر اولنور مستقل مسلمان غزته سیدر (اسکی نسخهلر ۸ لفر)

برنجی سنه - صانی ۱۵ جمعه ۶ تموز ۱۹۲۸ - ۱۷ محرم ۱۳۴۷ год. 1 брой 15

بسم حلمی افندیك ضلال و مزخرفاتی

قرآن عظیم الشانك علوتی

بو کتابدر : هر انسانه ایچین طیشین اوکره تن !
 بو کتابدر : هر کشی یه بئلك ویرن ، یول آچان ؛
 بو کتابدر : یوره کلری اییلکله بسله یین !
 بو کتابدر : عقلره هر برشی صور دور تان ؛
 نورک سازی
 ۱۳۵

بوندن اون دورت عصر اول حقوق بشریه نك بائمال
 جهالت و مظالم اولمده بولوندی دملرده خطه مبارکه
 حجازیه دن نیر اعظم کی دوغراق بوتون جهانی نوریه
 آیدیلادان و هر فردك حقوق اصلیه مدیه سی ایدی تصرفنه
 تودیع و اعطا ! بویورمقله عالم انسانیتی عمان الطافنه غرق
 بویورمش اولان فرقان حکیم زمانك ایجابی اقتضاسیمیدر ،

عصریلر علمداری کنج آوقانلردن بسم حلمی افندیك
 مکتبیلر بایرامنده شریف پاشا جامی میداندن قادین و مکتب
 طلبه سندن عبارت برسامعین کتله سنه خطابا ایراد بویوردقلری
 عصری نطق ، بالاده عرض ایتدی کمز نفاق و فسادى بولغا
 رستان مسلمانلری آراسنه صاحقه و زوالی بولغارستان
 مسلمانلری چوق مهلك بر تفرقه دوشورمکه انحطاطه
 سور و کله مکده در .

ترقی و انحطاط عامللریك تاثیرلری غیر شعوری اولدیغندن
 بالطبع بونی هر کس ادراك ایدمزه . انحطاط و ترقی عامللریك
 تأثیرلری سجه بیلیمک ایچون اقوام ماضیه ده بشری کتله لرك
 تکامل مرحله لیه اسباب سقوط و انحطاطلری آکلایه بیلجهك
 متین بر حاکمه و کسکین بر نفوذ نظره مالک اولمق لازمدر که
 بوکونکی وقوعاتی اونلره قیاس ایدرک سالم بر حکم ویریه .
 بیلسون .

شو قادیار وارکه « مختلف عامللرک تأثیرلری ده مختلف
 اولور . » ، کذا « فاسد و مضر بر عاملک ایقاع ایده جکی
 تأثیرده فاسد و مضر اولور . » قاعده علمیه لری فحوا سنجه
 بسم حلمی افندیك معهود نطقنده سرد ایتدکاری فکر و
 تلقینلر حد ذاتنده مغایر حقیقت اولوب مضر و فاسد
 اولدیغندن افکار عمومیه اوزرنده باخصوص عقل و محاکمه سی
 هنوز پک ضعیف اولان کنج چوققلر اوزرنده یاچانی
 تأثیرده مضر و فاسددر . بونک فسادینی بولغارستانده یاشایان
 بوتون مسلمان قارداشلر مزه بیلدیرمک ، اونلری بو کی پک
 تهلمکلی ضلالت یوللرینه صایمقدن وقایه ایتمک و عینی زمانده
 دین قارداشلر مزه ناچیز بر خدمتده بولونمق املیه معهود
 نطقک بروجه آتی اقسامنک انتقادانه مباحثرت ایدیوروز :
 — مابعدی وار —

بیلیمه یورلره بو کی جهالته لسان ابدیه (جهل مرکب)
 دیرلر . جهل مرکب اربابی اهل علم نظرنده
 — ایسترسه مکتب بیتیرمش ، دیلوما آلمش اولسون ! —
 شایان حرمت دکل ، شایان نفرت کیمسه لدر . بونلر بیلیمه رک
 ایقاع ایتدکاری فسادلره ، منسوب بولوندقلری ملتک بنیه
 اساسینی ایچندن کیمه رک عادتاً قوف بر حاله کتیرلر . او
 درجه ده خارجدن اسه جک اک خفیف بر صرصر فلا کتیه بیه
 مقاومت ایدمه رک ییقیلیر کیدر . بونک ایچوندرکه حقیقی
 مدنیّت و ترقی دینی اولان اسلامیت هر ایشک اربابه واهلنه
 تسلیم ایدیمه سی جمعیتک بقاسی ایچون اتباعی ضروری اولان
 عمدهلردن عدا ایتددر . هیچ شبهه یوقدرکه جهل مرکب
 اربابه حضور ملتده حق کلام ویرمک و عمومیه عائد بر
 وظیفه تسلیم ایتک بویوک بر خطادر . بو خطادن متولد
 ضررلردن ده زمامداران ملت مسئولدرلر .

بالاده سرد ایتدی کمز بو هر ایکی زمره مفسدینک ملت
 آراسنده کی موجودیتلری ، مضر بر میقروپک غذا ویا هوا
 واسطه سیله قانه قارشوب اونی افساد ایتدیکی و بویله لکه
 اعضای بدنیه آراسنده کی التصاقدن حاصل اولان متحدرک کتلی
 دور دوروب صاعلام و زنده اولان وجودی زبون و ناتوان
 یرلره سردیکی کی اجتماعی بر وجود اولان بر ملت ویا جمعیتک
 آراسنه صوقولان بر منافق ویا مفسدکده ایقاع ایده جکی فساد ،
 افراد آراسنده کی معنوی رابطهلری قییار . معنوی رابطهلر
 قیریلنجه کتلی حرکتلر توقفه اوغرار . بوندن صوکر
 او ملتده عطالت عمومیه باش کوسترر .

بر ملت آراسنه صوقولان مفسدک فاسد تلقینات
 ونشر باتلری سببیه درکه فساد و نفاق مؤدی فکرلر تعمم ایدر ،
 بر چوق قناره ، باخصوص فکر و محاکمه سی هنوز تکامل
 ایتمه مش و یاخوده ایدمه مش اولان قفالره صلاحی مؤدی
 فکرلر برینه ضلال و فسادى موجب فکر وعقیده لر برله شهرک
 ضلالت و فساد اولانجه سرعتیه توسع وانتشار ایدر . اکثری
 افرادک فکر وعقیده لری فاسد اولورسه بالطبع افعال و اجرا-
 آنلری ده فاسد اولور . چمنکه افکارک افعاله تأثیری مثبت
 بر حقیقت علمیه در . ذاتاً بوتون حرکات و اجرا آتمز دماغمزه
 طاشیدیمز فکر وعقیده لرك بر نتیجه طبیعیه سی دکلیدر ؟
 شو حالده بر مفسد اورتیه آتیلارک — ایسترسه حسن
 نیتله اولسون ! — حقیقته مغایر تلقیناتیه خلقتک حقیقی فکر
 و عقیده لری تشویش ایدرسه ، ملت آراسنه تفرقه و نفاق
 صوقش اولور . افرادی آراسنده تفرقه اولان ملتله دره کتلی
 حرکاتلر کوروله مز . کتلی حرکاتلردن محروم اولان بر
 ملت ویا جمعیتدن سلامت عمومیه نامنه بر فائده بکه مک عادتاً
 محالدر . حتی بو کی ملتله موجودیتلری ادامه ایده بیلیمک
 اقتدارندن بیه عاجزدرلر .
 بو جمله دن اوله رق بوندن بر بچق آئی مقدم شمنیه

اقوام ماضیه نك سلسله وقوعاتی تدقیق ایدنلر ایچون
 بدیهیاتندرکه بشریت نه وقت ضلالت و سفلیتدن قور تولارک
 حقیقت و فضیله دوغرو یورومکه باشلادیسه ، درحال بر
 طرفدن ، حقیقی یالکیز ذوق و هوا سنه کوره تحریف ویا
 تلقی ایدن بر مفسد ظهور ایدرک حق و فضیلت شاهقه لرینه
 یوکسلیک ایچون جالیشان بو انسان کتله لری آراسنه فساد و
 نفاق تخملری صاحش ، ترقی و تکامل لرینه آنکل اولمشدر .
 وقوعات ماضیه نك اکثریسی هان عیناً تکرر ایتکده اولدیغندن
 ماضینک ادوار اولیه سنده ظهور ایدن مفسد و فاسقلر زمانمزه ده
 چشید رنگ و قیافتلره میدانه آتیلمده و کنیش خطوه لرله
 حقیقی ترقیه دوغرو قطع مراحل ایدن افراد ملتی تشوش
 و تفرقه دوشورمکده درلر .

بو مفسدلر یایدقلری فسادى یا عن قصد یا یارق اعضای
 اصلیه سندن اولمادقلری ملت ویا جمعیتک آهنگ ونظام اجتماعیسی
 خللدار ایدوب اونی داغیتیمق سیاست سقیمنی کودرلر .
 یاخوده منسوب بولوندقلری ملت و جمعیتک اعضای اصلیه
 سندن اولمقله برابر جهالت سببیه ایقاع ایتدکاری فسادک
 فساد اولدیغنی بیلیمه رک ارتکاب ایدرلر . برنجیلره لسان
 شریعتده (منافق) ، ایکنجیلره (مفسد ویا مضل) دهنیر .
 قرآن کریم سورّه بقره نك برنجی صحیفه سنده مسلمانلری
 بو منافقلرک ایقاع ایده جکلری فساددن تحذیر ایدرک دییورکه :
 « کوزوکزی آچیکز ، اونلرک » بز مصلحتلر ! دیدکارینه
 قانمایکیز . اونلر مصلح دکل ، آنجق و آنجق مفسددرلر .
 لکن اونلرک ایقاع ایتدکاری فسادک تأثیری غیر شعوری
 اولدیغندن سز اونی بردنره آکلایوب قاورایماز سکز .
 بو کی منافقلر یایدقلری فسادک فساد اولدیغنی بیلرک یایدقلردن
 آراسنده بولوندقلری ملته قارشو خائن و مجرمدرلر .

ایکنجیلره یعنی جهالتلری سببیه فساد ایقاع ایدنلره
 کلنجه بولنرده قانون اخلاق و دین نقطه نظرلجه مسئولدرلر .
 بیلیمه یورلر سبیلیمه دککری ایشه نه ایچون برونلری صوقیورلر ؟
 کتاب الله بزى حقیقتی بیلیمه دیکمز شیئه قاریشامزی « ولا
 تقف ما لیس لك به علم .. » آیت کریمه سیله منع ایتیه یورمی ؟
 بونهی الهی به امتثالاً بیلیمه دیکمز شیلره بیلیم ادعاییه
 قاریشامق شانمزی کوچوله جک ؟ بالعکس ، « کیشی نقصاتی
 بیلیمک کی عرفان اوله ماز » کلام حکیمانه سی مؤداسنجه قیمت
 حقیقیه مز ده فاضله آرتاجق ..

شمدی بولنرده « نه ایچون ملت آراسنه فساد و تفرقه
 صاچور سکزده نظام جمعیتی اخلاخل ایدیور سکز ؟ » دهنیلسه
 « خایر ! بز فساد و تفرقه دکل ، اصلاحات یاپوروز ، بز
 مفسد دکل ، مصلحتلر ! » دیرلر . اوت ، یایدقلری ایشک ،
 سویله دککری سوزک هم فسادینی بیلیمه یورلر ، همده بیلیمه دککری

ح. یوسف شناسی

نهر ؟ بیکر چه سنده دهری اونکه عامل اولش اوکا دایما حرمت و تعظیم ایش اولان سالکریک احقادی طرفندن تعرضه اوغرامقده ، بونلردن بعضی ایسه دهاییلری کیده رک آرادن هان قرانک آتلیویرمه سنی ایلری سورمکده اولدقاری مع الاستغراب غزته لده او قونوب ایشیدیکده در . سبی ایسه قران عظیم الشان مانع ترقی ، قران عظیم الشان مانع عدالت ایش ! اوله می !

دیمک که بیک دور تیوز سنده دهری کلوب کچن اسلام علماسی ایچنده قارابی ، البتانی ، ابن سینا ، محمد بن موسی ، غزالی ، رازی ، ابن رشد ، ابن بطر ، ابن کال ، اولوغ بک ، کال بک ، مدحت پاشا ، رضا پاشا ، توفیق فکرت و ضیا کوک آلپلرکی اعظم علما حامض کبریتی ، فوسفوری ، ارضک کرویتی ، علم جبری ، اجرامک بعدیتلری ، کاغدی ، دائرة خسوفی سنه کامله نك ساعت و ثانیه سنی ، ساعتی ، رصدخانه بی ، پوصله ، طوب و سائر هنی ایجاد ایده رک جلد لرله کتابلریزدقاری حالده هیچ بریسی قرانک مانع ترقی ، مانع عدالت اولدیغی ادرک ایده مه مشده آرامزده صاغی و صولتی بیلمه یی بر سفیه حاشا بو شرف میسر اولش !.. نه موطلو ! آرتق ایش حاضر ، قرآنی آتق ، مدنی اولدق !.. نه قولای . مادام که قرانی آتق مجبوری حس ایدیشدر ، او حالده بز کتابمز و دینمز قائلش اولوبورز . حالبوکه دنیاده اینانمق و طایمق فکری انسانله برابر دوغمشدر . کائناده یاشایان هر بر ملتک بر دینی ، بر کتاب مقدسی وار ، قرآنی آتجه هانکی دینله عامل اولاجمیزی کوسترمک لطفنده بولونلورسه او وقت بلکه بو ظهور ایده جک دین موجدینک آردینی تعقیب ایده جک بولونور .

فقط یالکز بویه قران اسکی شیدر ، شیمدی فنون جدیدیه باقلم کی بر طقه هذیانلره احکام شرعیه اوزرینه اوروپا مزخرفاتی ترجیح ایدوب دینه و مقدساته هجوم ایتکله ایش سوکز .

(فلیکس دانتن) دیورکه : « انسانلرک احساس جهتلی فکر دینلری در . بو فکره مغایر کوردیکلری هرشی ، انسانلری اغضاب ایدر . و حتی تهاسکلی تشبثله قدر سوروکلیه ییلیر . بر انسان ، کندیسینی نه فکرده اولورسه اولسون ، دیگر انسانلرک عقیده لرینه حرمت ایتیلیر . بو وظیفه اخلاقیه و انسانیه در . بر انسان ایچنده بولوندیجی جمعیتک عنعناتنه ، اعتقاداته حرمتله مافدر . کندیسینی هیچ بر شیتنه اینانماقله دیگرلریک عقیده لرینی یقمق ، تحقیر ایتک ، حقنی قازانماز . بویه بر تشبث ، انسانه اخلاقمز و آلقاق نامنی قازاندیریر . » [۱] صوک استقلال حربنده کی مظفریتده اک بویوک سبب قران عظیمه اولان حرمت دکلی ؟ محاربه نك اک شدتلی بر آننده فوزی پاشانک بر دبره غیبوتی بوتون قوماندا هیئتلی تلاشه دوشورمش ، بوتون احتیاط قونلری حربه سوق ایدیلش اولدیجی جهته آرتق کرییه دونمک امکانی قالمادیغی کوره ن ارکان حرب ریسی فوزی پاشا آنجق بر اسلام قوماندانه یاقیشیر بر شهامت ایله کیمسه خبر ویرمکسین ، ایلک سپرله صوقولور : « اولادر ، آرتق صوک دقیقه لر کلدی ، یا دوشمن سپرلینی آلاجیز ، یا هیمز بوراده برابر شهید اولاجیز . » دیر و دایما یاننده طاشیدینی قران کریمی آچاراق جهراً قران اوقومایه باشلار . بونی کوره ن مجاهدلر : الله ، الله دیه آرسانلر کی طوبلرک آغزینه ، مترالیوزلرک اوستونه دوغرو بورومیه باشلارلر ، دوشمن سپرلینه کیره لر ، نهیه اوغرا . دیقلملری شاشیران دوشمن نفرلریک هپسینی جان چکیشمکده بولورلر ، دوشمن سپرلریک سقوطی یکدیگری ولی ایدر . فوزی پاشایی تلاشله آرامقده اولان قوماندانلر ، ارکان حربلر پاشانک جهراً قران اوقودیغی خبر آلیرلر . کلوب صارماشیرلر ، فوزی پاشانک یوزوندن و کوزوندن اوپرلر .

ایشته آرتق قران عظیمک علونتی اثباته باشقه دلیل کوسترمکه حاجت قالماز .

[۱] ظلمتدن نوره

قصور قرانک دکل ، یالکز دین مبین بزم جاهل ، دوغو سز قفالرمزده زاهتنی غائب ایش غریب بر شکله کیرمشدر . بزه دوشن وظیفه تحقیر ایتک دکل اونی غرابدن خلاص ایتکدر .

بو یازیلرله نه قران عظیم الشانک آتلی حقه نه بایلان پرویاغاندالردن توحش ایتدیکی و نه ده قرانک محافطی اولدیغی سولیک ایسته یورم .

معلومدرکه ابرهه کعبه بی یقمغه کلدیکی زمان عبدالمطلبک دوه لرینی ضبط ایتشدی . عبدالمطلب دوه لرینی ایسته دیکی زمان ابرهده : « بن کعبه بی یقمغه کلدیم ، آنی ایسته مه یوده دوه لر ایسته مکزه تعجب ایدرم . » دیمسی اوزرینه عبدالمطلب بن دوه لرک صاحبیم بناء علیه دوه لر ایسترم کعبه نك صاحبی وار اونی محافظه ایدر دیمشدی . کعبه نك محافطی او وقت قوتی کوستردیکی هر کس بیلور .

ایشته قرانک ده ، قرآن کریمده [انا نحن زلنا الذکر و انا له لحافظون] قرانی بز ایندیردک بز آنی ۴۰۰ حال محافظه ایدیمی بز دینی بر صاحبی ، محافطی وار ایکن بوکا تلاشه حاجت یوقدر .

یالکز عبدک اوزرینه دوشن بر وظیفه وارسه اوده قرانک علونتی معترضله کوسترمکدر .

انکار ایدیلرکه : بیک ئوچوز الی سنه اول ، یعنی قران عظیم هنوز جانب رب العالمیندن پیغمبر اخر زمان « صلعم » افندمز حضر تلینه نازل اولمزدن اول « الحکم لمن غلب » قاعده سنجه بر طاقم جهلانک زمان اداره لرنده بولوندی صیره لده فقیرلر ، ضعیفلر هر دورلو حقوق بشیره لریدن محروم اولدیلری حالده حیاتک اغیر بوکی آلتنده ایکه یه ایکه یه جان ویرمکده ایدیلر .

بناء علیه قران کریم نزول ایتمه سیله جمیع ناس حقوق شخصیه لرینه بحق صاحب و متصرف اولدیجی کی جهانی الی یوم الی قیام احکام عاده مساوات پرورانه سه مجبور شکران ایتمشدر . چونکه بوسحر مبینک نزولنه دکن کروه ضعفا وزمره فقرانک یوزنی کورمک نعمتندن محروم قالدیلری حقوق شخصیه لرینی آنجق سراج فرقانک نشر ایلدیکی انوار ساطفه سایه سنده کوروب طایفه بیلمشدر .

خلاصه قران عظیم الشان ماحی حقوق اولان هر درلو حرکات اعتسافکارانه یی ، کافه افعال غاصبانه یی اورتادن قالدیرمش و « ناسک خیرلیسی ناسه انفع اولانیدر » حکمت جلیله سنی میدانده چیقارارق خلقه حصائل مبعجه کریمانه یی تلقین و حقوق بیچاره کانی بحق تأمین بوبورمشدر .

هله بو دین عالینک مراعات و محاکمه متدائر اولان مساواتی زمان انتشاری اعتباریه شیمدی به قدر هیچ بر دینده امثالی کورولمه مش اولدیغی مفتخرانه ادعا و بوجه آتی قیود حیجه تاریخیه استنادله اثبات مدعا ایده بیلیم . اصحاب کزین افندیلرمر حضراتی میاننده عنوان مبعجه عدالت ایله موصوف بولونان بر ذات کندیسندن دعوا ایدن بر موسوی ایله حضور شرع شریفه دعوت اولوندقده مدعی موسوی ایله یان یانه قائماً مرافعه ایدیشدر !

دوشونمیلدرکه بوندن بیک ئوچوز الی سنه اول بو درجه یوکسک بر ذات بر موسوی ایله نظر قران و شریعتده بلا فرق مساوی عدا ایدیلور .

باقکز : فرانسیزلرک « قودسیویل » نامیه اورتایه قویدیلری بر حقوق قانونی وارکه بوقانونلری فقه امام مالکیک عیناً ترجمه سیدر . [۲] غربک اک مدنی بر ملتنه بیله بویون اکدیروب اوندن ده عادل بر قانون یایمقدن کندیلرینی عاجز بر ایشدر .

بو صورتله شریعتک حقوق محاکمه متدائر اولان مساواتی ، عدالتی هر کون فرانسز محکمه لرنده تظاهر ایتکده اولدیجی حالده بزه الا آن مدنی اولماز شریعتک مانع اولدیغی بر تورک مسلمان صفتیه سولیکدن حیا ایته یورز .

[۲] خلاصه البیان جلد : ۱۰ ص : ۱۰۲

فلکک درسی

دیکه ییکز نی بوکون ، غزته جی باشلری ، ظن ایتیه ییک فلک آرتیق سزری تعقیب ایتیه یور ... یتر آرتیق ، اوزریمه فیرلادیکنز طاشلری ، طوندیغیکز یوللرینه سلامتیه کیشمه یور ...

علیل ملت ، درد لرینه سزدن شفا اومازکن ، قارشینده یورغون دوشمان کوزلرینی یومارکن ، فلک سزه ملت ایچون بویه فرصت صونارکن ، نه دن ! حالا آرا کزده دبدی قودی بیتمه یور ...

ییلر سیکز ، بنم ضربم ! شاقا فلان دکدر ، « مطبوعات ک ماضیسی باق بوکا آجیق دلیلدر . سزک ایچون حاضر لانا ن اوچوروملر دریندر ، نه دن ! بونی ایچیکزدن بری تقدیر ایتیه یور ...

برآز ایجه دوشونکز ! قبالقدن قاچیکز ! فتنه فساد ! اوزاق اولسون « برلک » تخمی صاچیکز ! سلم هر آن اکسه کزده کوزوکزی آچیکز ! دوشهرسه کز ، ذیمه ییکز « فلک » خبر ایتیه یور !

۱۶ خیران عثمان بازاری

معلم : م . فکری

دین ، مذهب تفریق ایتمکسین بونک کی دهانجه نی خوارقنما مائر معدلتکاری ابراز ایش ، انسانلره انسانلقلری بحق طانتدیرمش ، حقوق مدنی و شخصیه لرینی ایادی جیا برده دن بالاسترداد اصحابه تودیع ایشل فرقان کریم ، نظار حقوق ائم ، منجی عالم اولدیغی بو درجه لده اجرآن جهانپسندانه سیله اثبات بوبوردیغندن دولاییدرکه بوکون قدر شرف و شانی محافظه ایش و الی الابدده بو شرفی دوا ایده جکدر .

حاصل کلام قران کریمده ترقیه ، تعالییه ، عداک ، مساواته مخالف هیچ برامر اولمادیغی عقل و اذهان صاحبی بلیدرلر . زیرا دین اسلام عقل اوزرینه تأسیس اولونمشدر . نه کیم بر حدیثه [دین المرء عقله و من لاعقل له لادین] انسانک دینی عقیدر ، عقلی اولمایانک دینی ده یوقدر ، بوبورولمشدر .

۲۱ خیران ۹۲۸

حفید نیازی مرحوم
بعضا بازاری

تعلیم و تدریسده قولایلق

حضرت پیغمبر أفندیمز بر حدیث شریفده ، حکمتلی سوزلریک برنده شویله دیور :

(علموا و یسروا و لاتعسروا و بشروا و لاتنفروا اذا غضب احدکم فلیسکت !)

تورکجه سی — معلملر اوقوسون — (اوقودک ، اوکره دک) — اوقومق ، اوقومق اصوللری ، تعلیم و تدریس یوللری — قولایلاشیدرک ! کوچله شیرمه ییک ! — تعلیم و تدریس ،

تأدیب و تربیه ایچون الیکزه تسلیم و تودیع اولونان معصوملری طلبیه ی اوکره نه جکلری علم ، تحصیل ایده جکلری معرفت سایه سنده نائل اولاجقلری عالی درجه لرله ، واصل اولاجقلری شرفلی رتبه لرله ، قازانه جقلری نعمت و سعادت لرله مزده لیک !

— اونلری علم و معرفت تحصیلده ، اوقویوب یازمغه تشویق ، ترغیب و تحریک ایدک ! هوسله ندیرک ! اونلری آجی سوزلره ترس یوزلره تضییق و تعجیز ایدوب علم و معرفت تحصیلندن —

نفرت ایتدیرمه ییک ! — اونلرده ، طلبه کزده بعض خوشه کیشمه جهلک حاللر ، حرکتلر کوروبده — اوفکه له ندیککن

ایریر (که)

« هجران مؤبدا » [١]

ثمره حیاتم ، کوزل اوغلم ، آنورم ،
سهومه دکی جهانی ، ده کیشدرک مکانی .
اضطرابلر ایچنده ، کیور باق هر دم ،
نه به کیردک طور اغه ، کورمه دکی جنانی ؟ ...

قره طوپراق ایچنده بیاض تنک نه حالدہ ،
چور ویدی کفنک اضطرابک وارمیدر
أبونک باق هر آن دوشونجه ده ، ملالده ،
قبرک ناصل شمیمدر ، یوقسه غایت دارمیدر ؟

سنگ ایله دویاردم لذتی حیالک ،
ترک ایدنجه دنیایی ظلمت صاردی هر یانی
یاقدی بنی آه اوغلم ، کنج یاشنده ممانک ،
بر سنه به بدلدر ، کدرمک هر آنی

یتر آرتیق یاندیغیک ، قالدی او زندان قبردن !
قالا حاک سفلیده ، قانادلک اوچ سباه
حوریلرله بیله کز ، قورتار نی کدردن ،
او قارامیق کوزلرک باقسیک اوردان دنیابه

عثمان بازاری : معلم م . فکری

[١] قضیه من معلملریندن سه وکیلی مسلکداتم محمد امان آفندیکنک
ایلک اوغلی « مینی مینی آنور » ک وفاتله کدردیده آرقاداشمک آنین
روحنک ناجیز بر تصویرى م . ف .

وقت سکوت ایدک ! اونلری دوکمه یک ، سوکمه یک ، آزارلا-
مایک ، اونلره شفقت و مرحمتله معامله ایدک ! لطیف و ملایم
سوزلرله قصورلرینی کوسته رک ، تصحیح ایدک !
بوندن اون اوچ بچق عصر اول جهان کفر و ظلمت
دریالنده یوزرکن ، بشر دینیلن مخلوق غفلت و جهالت
وادیلرنده کزهرکن داهیلرک داهیسى ، انس و جنک هادیسى ،
معلملرک معلمى ، اعلملرک اعلمى پیغمبریمز افندیمن حضرتلری
حکمت و فضیلت صاحبان بو مبارک سوزلرله جهانی تنویر
ایدیور : نورلره ، ضیالره غرق ایدیور ؛ بزه تقیض و ترقی
یوللرینی کوسته ریور . عجبا ایشیتدکی ، مستفید و مستنیر
اولدقی ؟ تأسفارله خاییر ، یوزیکلرله خاییر !! اکر ایشیده ایدک ،
او سوزلرله عامل اولایدق بوکون علم و فن ، هنر و معرفت ،
صنعت و تجارت ساحلرنده هر کسدن کری قلاز ؛ ناللری
طوپلامازدق . جهالتلرله اوتامازدق .

سیلیستره قونغر اسنده طاهر لطفی بک افندی حتی چنکانه-
لردنه کری قالدیغمیزی سوله مشدی . نه قادار یازیق ! نه
اوتاناجق حال !

عجبا بو کرلیکمزک سبی ندر ؟ قباحت کیمدهدر ؟
جناب حق ، آمر مطلق حضرتلری بزه فاتبعوا (
دیور . ایشته اُک برنجی و اُک صوکنجی سبب آمره اطاعت
ایتمه مزدر . حضرت پیغمبره تابع اولوب اوقومامیزی ،
اوقومامیزی ، تعلیم و تدریس اصوللری قولا یلاشدریمامق
یکله شدیرمه مکر . قباحت بزه ، غفلت و کسالت مزدر .
بعض غافلر ، عقللری آیاقلرنده اولانلر ، افکار مطیره
اصحابی کرلیکمزک سببلرینی ، اصل قباحتی (دین) ده
نولویورلر . بو ، یالاندر . (دین) . بو بوک بر افتاد .
بونى سوله یئیلر (دین) ک حقیقتی بیلمه یئلر ، ایجه لکلیرینی
تقرس ایدمه یئیلر سبکمز لردر . بزه تعلیم و تدریس اصوللرینی
قولا یلاشدریمانی امر ایدن ، نجد و ترقی یوللرینی کوسته رهن
بر دین ، ناصل اولورده ترقی به مانع اولور ؛ ایله رله مه نک
یوکسلمه نک اوکنه کچر ! بوکا عقم ایرمه یور . دوغروسی یا
حیرتده ییم !!

تورکیه جمهوریتنک دین ایشلرله دنیا ایشلرینی بررندن
آیردیغنی کوروبده دینی تحقیر قالدیقشان جاهل غافلرک
(کشل الحار یجمل اسقارا) سوروسندن اولدقنری شهه سزدره

بو ، هر بر قورو قافالینک آکلا ییلرله چکی مسئله دکل ، هر بر
خوشاف آغز لینک آغزینه صیغاجق ، بوغازندن بکه جک ننع
دکلدر . جمهوریتک بویایشی دینی تحقیر و تزییف دکل ،
بلکه تنزیه و تقدیس ایچوندر !
ومایتدکر الا اولوالالباب !

شیمدی بز شورایه باقم :
عجبا بز حضرت پیغمبرک سوزلرینی کندیمنزه بر حرکت
دستوری اتخاز ایدهرک اوقومامیزی ، اوقومامیزی
قولا یلاشدریق ، تعلیم و تدریس اصوللریمنی دیکشدردکی ؟
نه کزهر !

ألیف به بی اوقومغه باشلادیغمز صیرالده یاریم طبق
کاغدک اورتا ریته بر دلیک آجارلاردی ده اوردان برهر ،
برهر کوسته ره رهک (بو نه ، بو نه ؟) دیبه صوراراق بزه
حرفلری بلله تمکه ، اوکره تمکه چالیشیلاردی . بوکون بورادن
براز اولاشدقی ؟ بلکه اوچ ، بش پارماق . ده جوق خاییر !
بوکونکی طلبه من حق قرائت درسنه چالیشیرکن برکله نک
اوستنه یارماغی قویورده (معلم افندی ، بوراسی ناصل ؟)
دیبه صوریور ، کله نک ناصل اوقوناجغی اوکره تمکه چالیشیور .
بولغار ابتدائیسنگ - برنجی دیبه یجک - ایکینجی
صنفندن ترفیع شهادتنامه سی آلان بر یاوروجق شهادتنامه سی
اوقویاییلیور ، آناسی ، باباسی نمون ایدیور . بزم رشدی
مأذونلری بیله بو قادارجق بر هنر کوسته رمکدن عاجز دلر .
ألنده کی شهادتنامه یی اوقویونجه آناسندان اُمیدیکی سوتلر
بورندن کلیر آرا ده کی فرق دوشونمهل ! بو نه دن ؟ شهه سز
اوقومامزده ، یازمازده کی کوچلکدن ، زور نقدلدر . بونک
چاره سی او زورلنی دفع ایتک ، کوچلکی قالدیروب آتقدردر .
قونغرالرک برنده بر آرقاداش سوز سوله رکن (مرخص)
کله سنی (موراخخیص) اوقویوردی . او ، (موراخخیص ،
موراخخیص) دیدکمه اوته یاندن بری ده (خاص ، خاص)
دیوردی . شیمدی بو قباحت کله یی یاکلش اوقویانده می ،
یوقسا ، کله نک کمنده ، یازیلشمنده می ؟

غازاتالرده (چشکرنک) کله سنی کورمشدم . هافتالرجا
دوشوندم ، چالیشدم ، جابالادمه کله نک ناصل اوقونورسا
دوغرو اولاجغی بر تورلو کشف ایدمه مشدم . ذاتا بونی
بن دکل ، اسکی مصر یازیسنک آناختارینی بولان بلازهرم بیله
اوقویاماز . هله برکت ویرسین ، کله نک ناصل اوقوناجغی
اوکهدن ایشیدن بری سوله دی ده اوزونخودن قورتولد .
یوقسا ، آلان دوشونمکده اولاجقدم . مکر کله (چه مشه-
کزه ک) اوقوناجق ایش !

بزم تورکجه چی طاصلاقلری حالا (اوغلم) دیتمک اوتاد-
نیورلده (زاده م ، مخدوم بنده لری) دیتمکدن حیا ایته یورلر .
بونلرک یئننه طورپ صوی ! حالا کری قالدیغمزک سببلرینی
دینده ، ایمانده ، نمازده آرایورز !

بشری انسان ایدن علمدر . آدم علمیه امتحانی
قازاندی . ملکله رفوق ایتدی . انسان علمیه انسان ،
جهلیله حیواندر .

بر قفانک دیشی ایستهر صاحبی اولسون ، ایستهر
چیپلاق ؛ ایستهر پوسکوللو اولسون ، ایستهر صاحبی ،
هنر اوراده دکل ، او قفانک ایچنی علم و معرفت نوریه
نورلاندیرمقده ، کوزل بر قالای چکوب پارلامقده ، جلا-
لاندیرمقده در . جاهل قفایه تاج کیمیدرمک ، اُشکه آلتون
اُکر اورمغه بکزه ر . صیرتنده نه واردیغندن خبری اولورمی ؟
حضرت پیغمبر (بر ساعت علم مجلسنده بولونمق بیک
رکت نماز قیلیمقدن ، بیک خسته نک عیادتنه کیتمکدن ، بیک
فقیری دویورمقدن افضلدر ، خیرلیدر .) دیور . بو خیر
و فضیلت نائل و موفق اولایلمک ایچون حضرت پیغمبرک
کوسته ردیکی یولدن کیتمک ، تعلیم و تدریس اصوللرینی
دیکشدرمک ، یکله شدیرمک ، قولا یلاشدریمق لازمدر .
دها باشقا تورلو چاره سی یوقدر .

حضرت پیغمبر و اصحاب زماننده یازیلان قرآن کریمک
یازیسی شیمدیکی کبی دکلدی . براز زورلقه ، کوچلکله

اوقونوردی صوکرادن یازی دیکشدی . نقطه لاندی . حرکت-
له ندی . قولا یلاشدریلدی . بو قولایلمی بز بوکون یایماز-
می بز ؟ فرح ، فخور یایارز . بونی بزه هم دینز امر ایدیور ؛
همده زمان ، احتیاج صیقشدریور .

حضرت پیغمبر بزی علم تحصیلی ایچون تا چینه بوللایور .
بونى أطرافلیجه دوشونمهل ده علم آرامق ایچون شرک دبارینه
بوللانمازک ، زحمتلره ، مشقتلره قاتلانمازک حکمت و سیرینی
آکلامغه چالیشیلیدر . بونک دها صارپی وار : بر منظوم
أترده اوقومشدم - بیلمم کیمک دی - حضرت پیغمبر (علم
ایله سزک آرا کزده آتشدن داغ اولسا ، او داغی آشک ،
علمی آلاک) دیور . بو آمرک قارشیسندن انسان خشیت
و دهشت ایچنده قالیور . ایشته بن بو خشیت و دهشت ایله
تیر تیر تیرهرکن سسمک وار قوتیه باغیریورم :

أی مسلماندر ، آی تورکر ، اویانک ، اویانک ! بوتون
موجودیتکزله علمه ، معارفه صاریلک ! تعلیم و تدریس
اصوللرینی قولا یلاشدریمانک چاره لرینی آرایک ! نجات ،
سلامت ، سعادت ، هدایت بوندهدر ؛ باشقا هپسی یالاندر .
یاربی ، علم و عرفانمی زیاده له شدیر ! قلبی علم و معرفت
و حکمت نوریه دولدور !

۱۶ مایس ۱۹۲۸ دولی سیبار

حافظ اسماعیل حق

قصه دن حصه

طاققه بکتاشیاندن بر درویش دلریش اثنای سیاحتنده
بر دیک بابیره چانار ؛ کونشک شدتلی حرارتی آلتنده قان
ترلره باتار . معلوم اولدینی اوزره بکتاشیان اللهه قارشى جوق
زوزکلک ایتمی ، کندیسندن زیر زیر بر شیلر ایستهمه یی
عیب صایارلر . اوده اپی مدت تحمل ایدوب ریسنندن قوت
و قولایلمق طلبنده امتناع ایتدی ایسه ده یورغونلق جاننه
طاق دیدیکی بر آنده ، هایدی بر کره شواللهه ایوالله دیبه ییم ،
باقلم نه یایاجق دیوب شو صورته مناجاتده بولونور : « یاربى ،
قولکی یایان یوروتمه ! » دعانک صوک هجاسی هنوز اوزون
و ایسلی بیققلری آراسندن حقیقماقده ایکن یانی باشنده کی
یانه قادن قوچا قاووقی ، هانی سلطان محمود مرحومک یتمش
بیک دانه سنی اولدیرتدیکی وصوکرادن آياقی تاریخلر طرفندن
فس ایچین شو قدر کیشی اولدیرلشدر دیبه روایت اولونمقده
اولان ییکی چریلردن بری چیقار و : « هی . درویش ، دور
اوراده ! شو قولون پک کوچو کدر ، یورولدی صیرتکه
آلده دوزه قادار چیقار امرینی ویرر .

درویش ، ناچار قولونی صاللا صیرت ایدوب یوکلنیر ؛
هم کیدر ، هم : یاربى بن نه دیدم ، سن نه آکلادک ! بن
سا کا شو بن قولکی دیمشدم ، سن ایسه بیکر قولنی آکلادک . »
دیبه میرلدانیر .

بکتاشی ، اللهی طایمایور ، طایمایور ، اونک هر یاپدیغنده
بیک دورلو حکمت اولدیغنی تقدیر ایدمه یور . کندینی حقلى ،
اللهی حقسن ظن ایدیور . انسان اللهی کنیش وقتلرنده ذکر ،
ایتمهل که ، دار زمانلرنده امدادینه مظهر اولسون !
الله ، ظالم دکل ، عادلر ؛ اللهه اعتمادسزلق ایوالله سزلق
نانکورلکدر !

طبقی بونک کبی بزم دارالمعلمین لیلرده قطع ایتمکده اولدقلى
طریق حیاتده اوکلرینه چیقان نوایی بر داغ تلقی ایدوب
مختلف برلرده طویلاتیلر یایارق مضطهلر و تلغرافلره نوابک
اوکلرندن چیکلمه سنی دعا و طلبه مباشرت ایتدیلر ، وار
قوتلرله احسانه چالیشدیلر . لیکن الله عزوجل عادل ، حکمت
الهیه سنه توافقی ایچمین دعاری قبول بویورماز . اونلرک
حکومت « شمنی ده دارالمعلمین وارکن ، برده نوابه نه لزوم
وار » مألنده کی استدعائینی رجال حکومتده شو صورته :
« شمنی ده نواب وارکن دارالمعلمینه نه لزوم وار ، باری یکی
بولغارستان اهالی مسلمنه سنه ده یاقین بر یرده آچام که ، تبعه
مسلمه من آراسنده توازن حاصل اولسون » تلقی و قبول
ایتدیردی .

نوابیلیر ، او صیرا ملتیزک منورانی و رهبرلی اولان بو ذواته بر شی دیعه دیلر ، یالکز الله توجهه « یاربی مقتضای عدالتک نه ایسه اونی یاپ » دییه تضرع ایشدیلر . شو حکایه بی یازیشمن قصه دن حصه آلمق حکمتنه منی دره دارالمعلمینک قایندیغنه سونیدیکمز ظن اولونماسین ! وقتیه حکومت اونی بزه ویرمشدی ، او قاینامالی ، نوابده دوام ایتمه لی ایدی . ارباب اختصاصک تخمین و حسابنه کوره بو ایکی مؤسسه آنجق قیرق سنه ده بزم احتیاجزه کافی درجه ده معلملر یتشیره بیه جکدی . فقط نه یاپارسک ، که اونلرک دعا و استدعای ایشک بو صورتله نتیجه له منسه سبب اولدی . اولو تا کریم شاهد اولسون ، اونلرک نواب علیهنه یاپدینی پرویاغاندلر کی بزمده دارالمعلمین علیهنه حکومته یازیش بر سطر یازیمز وارسه قلمم قیرلسین ! ایشته اونلری مباهاله [۸] یه دعوت ایدیورم !

هانکی طرف ، طرف آخرک علیهنه حکومته بر شیلر یازدی ایسه الله او طرفک جزاسنی ویرسین ! ذاتاً بزم ایچمزه حکومت آدملری حضورنده سوز سوله یه جک آلتایلر ، آوقاتلر یوق ، بزه قحط رجال واره یاربی صاقین بزه اولیه آدملر ویرمه ! زیرا آرامزده اولیه آدملرک ظهور ایتدیکی کون مکتبیزک منقرض اولدینی کوند . الله ، هر شیئه صبر ایدر ، یالکز ظلمه ، حقسنزغه صبر ایتمه ؛ ظلم حدی تجاوز ایتدیمی ، غیرت الهیه ظهور ایدر . ای نوابیلیر ! « نه اولدم دیعه ملی ، نه اوله جفم دیملی » ضرب مثلی خاطرکزدن چیقارماک ، اوقومقدن غایه و مقصدک دین و ملتک سعادت و سلامتی اوغرنده چالشمق اولدیفی ، فقرا و ضعفانک پیشنه دوشوب اونلردن انتقام آلمه چالیشانک نهایت عزیز و ذو انتقام اولان اللهک غضبته اوغراقله نتیجه پذیر اوله جفی اونوتماک ! قصه دن حصه آلاک !

درویش

[۸] مباهاله ، ایتها اندر . تضرع و نیاز معناسنه کلیر . حقسنز طرفک جزاسنی طلب معناسنده قوللانیلمشدر . حضرت پیغمبرک عیسا علیه السلام حقنده : اوده بن کی انسادر . طرف الهیدن خلقی ارشاده مأمور بر پیغمبردر . یوللو تلقیناتی دویان بخران یاپلری ایچلردن مقتدر ذواتی سچوب مدینه یه پیغمبرمه مباحثیه کوندرمشلردی . بو جماعت : حضرت عیسانک باباسز دنیا یه کله سی ابن الله اولدیغنه دلالت ایدر ادعاسیه عقلرنجه محمد علیه السلامی الزامه چالشمشلر ، اوده : حضرت آدمک آناسز ، باباسز کله سی ده غریب اولدینی حالد یته انسان طانیدیغی سوله یه رک اونلری اقناعه اوغراشمش ایسه ده یاپلر فکرتلرنده ثبات ایچمشلردی . نهایت الله تعالی سورۀ آل عمرانده « هن حاجک .. » آیتله حضرت پیغمبره مناظرینی مباهاله یه دعوت ایتمه سی امر بووردی . اوده ، یاپلره یارین صباح کلیکز ، بوتون اهل و اولادمزله برلکده دعا ایدم ، هانکی طرف حقسنز ایسه ، او طرفک قبل الهیدن جزالاندیرلما سی دیله یه دیدی . هیئت مبعوثه اوکیجه دوشوندیلر ، محمد علیه السلامی حقلی بولدیلر ، صاحبین کیدوب آکلاشمغه قرار ویردیلر .

صباحلین پیغمبرک یانه واردقلرنده کوردیلرک حسینی قوجاغنه آلمش ، حسنک لندن طومش ، فاطمه آرقاننده ، علی ده آرقاده .. اونلره بن دعا ایدرکن سز آمین دیکیز دییه اوکره تیوردی . ذاتاً آکلاشمغه قرار ویرمش اولان رهبانلر بوحالی کوروینجه اورکدیلر و معین بر ویرکی ویره رک هرکس کندی دیننده سربست اولما سی طلب ایدرک دونوب کیتدیلر . مراق ایدنلر اسلام تاریخلرینه و تفسیرلره مراجعتله تفصیلاتی اوکره نیرلر .

درویش

لژوملی بر تقدیر اطرافنده

— محترم حقیقه عرض تشکر —
زمانمزه یارتیزانلغک ، توپلر اورپه ردیجی مظالمی ، آچاچمنه حرکاتی قارشیسندنه هر وجدانک یتیره جکی شبهه سزدر . ایشته جیغملر منجی ، جهالت و اذعانسزلیق ثمره سی اولان تفرقه حقنده کی فکرتلری ، قلبک حزن آلتینی غزته ستونه عکس ایله ، قلبی عینی اضطرابلرله معذب اولان قار و قارئلرک پیش انظاربنه اهدا ایتک ، عینی زمانده تعدادی غیر قابل اولان دنائت فاعلی یارتیزانلره بر درس عبرت و حقیقت ویرمک املیه انتباهک دوقوزنجی نسخه منده « ای تورک اتحاد ایدم » سرلوحه لی بر منظومه نشر اولونمشدی هیچ امید ایتمه دیکم بر آنده بیلمه م حقیق ، بیلمه م ظاهری ، انتباهک اون ایکنجی نسخه منده حقیق نیازی مرحوم امضالی بر تقدیر قارشوسنده قالد . کیمک طرفندن اولدیفی تعیننده معین بر هدفه واصل اولامادیم بو تقدیرک دوجار تاخر اولماسی پک چوق شیلر فیصله لایه جق قادار معیندار ایسه ده معنا و دوشونوش اعتباریه بویه بر تقدیر قارشوسنده قالدیغمنن نمون و محتیارم . . .

هنوز نظمک بوتون ایخه لکیرنه واصل اولامادیمندن بعض نقطه لرنده مهیت موجود اولان ، یاخود مالی پک چوق قارئلرجه عینی تأییلره معروض قالد ، اثر ناچیزمده قصد ایتدیکم تفرقه حقنده کی فکرتلری صراحتاً بیان ایله تأویللردن قورتاریلمه سنا مسارعت ایله و بوکا وسیله اولان محترم حقیقه عرض تشکر ایدرم

تفرقه دین منحوس علت دماغ بشره یرله شمش بر عقیده اوله رق بولتمقده خلقتدن بری دوام ایتمکده . خسته لقلرک اُک یاشلیسی در . پک چوق استحاله لر کیرمشدر : انسانرک وحشتی اتحاددن حذر ایدرک ، تک توك ، ده صوکرالری اوعاق اوعاق ، قبیله قبیله یاشمالری تفرقه نک ابتدائی صورتلریدر دیمک خلقتدن بری دوام ایدن تفرقه بشرله برابر دوغمش برابر افول ایده جکدر . معافیته تفرقه ده کندی قناعتمجه ایکی قسمه آیریلر . برنجیسی انقلابلر یارادان فکر معارضلغیدرک اُزلی و ابدی اولان تفرقه ده بودر . دیکری اثر جهالت اولان منفعت شخصی یارتیزانلغی که جمعیت بشریه ایچون مضردر . بو خسته لغک آسیری اولان ملتله مطلقاً محو و نابود اولور . بو منفور علت . بو منفور علت جهالتک آغوشنده نشونما بولوب معارفله ختام پذیر اولور .

ایشته بنم قصد ایتدیکم تفرقه ، منفعت شخصی تآمیننی غایه اتحاد ایدرک کور کورینه یاپیلان تفرقه جیلقدرک تورک ملتک عنعنوی عادت صیراسنده اولوب هر کون چشید چشید فناقلر دوغور مقده در . ساری بر علت حالنه کلشدر . بابادن اوغله ارتا انتقال ایتمکده در . فائده سنک ایکی اوج مثلی ضرری اولان بو یارتیزانلغک مضرتلری فردلره اولدینی کی ملتک مقدرانه عارض اولمش مهلک بر میقرویدر حقسنزیره معاشمنز قالدن معمللری میز ، قاپان مکتبیر میز خاطر لامله بومضر علتک تفرعات مضره سی متوالیاً حیالارده رسم کچید یاپارکه وجدانلری معذب ایدر . . .

آنجق بو غایه اوغرنده چالیشان جاهل یارتیزانلردرک کوزلرینی حرص جاه پورویه رک یاپدقلری دنائت و جنایتلره مقابل دنیوی جزادن ماعدا عند باری ده تجزیه اولونه جقلری آیات شریقه ایله وارد اولمشدر .

یوقسه زمایلرک دوغوردینی فکر تفرقه سی ابدیاً یاشایه جفی کی قران کریم نظرنده منفور دکیدر . حقیقی تحمیدر . بو فرقلر ایچون موقع ملاقات حقیقتدر . مسلمانلق حقیقتک تجلیسی ایچون بونی استشاریه حواله ایدره غزته رک استشاره سی بالطبع علمی مقاله لرله اولور . علمک ساحه جولانندن خروج ایتک اثر جهالتدر . حقیقت کفردن ، تحقیر و تزییفدن دوغامایه جفی کی صاحبی هر زمان دنائتک اُک صوک نقطه سنه ایتدیریرکه اوزمان اهل عقل و صاحب علم نظرنده هیچ بر قیمتی حائر اولاماز . چونکه بو حرکت

اثر جهالت اولدیغندن جهل ایله علم امتزاج ایدمه من تحقیر و تزییف عجزدر که حقسنز لغتی اعترافدر . حقیقته طایمانلر عنادنده دوام اثر تحمیدر . بناءً علیه فکرتلردن برینک ثولمه سی مطلقاً دیکرینک اخذ موقع ایتمی شرطدر . نته کیم انقلابلر بر فکره فائقیت کسب ایتمیه حصول بولور . فکر معارضلغی قوملر آراسنده بولوندنی کی فردلر آراسنده بولنور . چونکه هر ذهن الهامی باشقه نقطه لردن آلدینی کی مختلف زمانلرک تحت تأثیرندر . یتیمبر . زمانمزه فکر تفرقه سی ایکی قسمدر . یکیلک ، اُسکلیک . تورک هیأت اجتماعیه سنده برنجی ذهنیت آرتیق ایکنجی ذهنیه غلبه چالیش ایسه ده هنوز دیار آجنبیه ده قالدلر آراسند موقع مناقشه دره . بوکون بوتون فکرتلر بوجریانلر آراسند چارپشمقده در که بو انقلابک بر بقیه سی اوله رق قبول اولد بیلر . یوقسه بعضی قیصه دوشونجه لیلرک تصوراتی کی آرین ایکنجی ذهنیتک اخذ موقعی غیر قابلدر . زیرا انقلاب اوله جق دکل اولمشدر .

بوکون بولغارستان تورک مطبوعاتی آراسنده کی مناقشه لر معلملر آراسنده کی معارضلقلر تعبیر مخصوصیه سنلک ، سنلک دعوالری شخصی اولمایوب زمانک دوغوردینی بر فکر تفرقه سیدر . ده دوغور یسی انقلابک بر یادکاری و ثمره سیدر . بو ایکی پهلوانک یکدیگرله مطلقاً بوغوشمه لری ایچان ایدر . چونکه هر ایکی طرف منسوبلرینده یاکلیش قناعته موجوددر که ازاله سی مناقشه و مباحثه ایله اولور . حقیقتک ظهوری برینک صیرتینی مطلقاً یره کتیره جکدر ایشته او زمان « بارقه حقیقت تصادم افکاردن چیقار کلام علویسنک مدلولی تحققی ایده جکدر .

هر انقلاب صوکنده بو جریانلرک ظهور ایتدیکنه تاریخ آچیق بر دلایلدر . انقلابه تابع اولیه رق فرقه جیلغه سیر اولمق یاپیلان یکیلکلرک ، ظهور ایدن حقیقتلرک جاهلی اولمقلر و بعضی مضرتلرک انقلابی یاکلیش تلقیلریندن و خلفا بوسبوتون یاکلیش و یردیکلری تلقیلریندن نشئت ایدره . مخالف کوسته رهن جاهل فرقلر عنعنیه رست و ملیت پرور ناملرله مدالیه لر داقینه رق ماضینک کهنه فکرتلرینی یاشاتمق املیه قرون وسطی دن حتی قرون اولی دن الهام آله رق دیدینرکن برکون آکسزین اطرافلرینک بوشالیدیغی ، قوتلرینک کوندن کوه آزاله رق جریانه مقابله امکانی قالدایدیغی کوروینجه تعدیل افکار ایتک مجبوریتنده قالیرلر . ایشته او زمان یکی بر فکره ظهورینه قدار بر فکر اتفاق سورمه . انقلابلری تعقیب ایدن بو حال طبقی ییلانک باشی ووریلوب تولدیکدن صوکر قوروغنک ییلدیز چیمه سیله تسلیم روح ایتمه سنه بکزه ر ، مادامکه بو هر زمان ایچون بر حادثه طبیعیدر .

شوالده غزته جیلرک ، فردلرک یکدیگرله اولان فکری و علمی مناقشه لرینه مانع اولونماز . هر فرد بو جریانه قاپلیدیغی کی معلملره انسان اولمق دولایسیله قایلمقده معذوردرلر . اونلرک بیننده ده فکر کرکیلیکی بولونه بیلر . فقط بو کرکیلک افراطدن وقایه اولونمق شرطیه بولونمالیدر . معلملر هیچ بروقت بوقونک تأثیرندن مصون قالدمازلر . چونکه علملر زمانه کوره تحول ایدیور . فکرتلره زمانه اویارک تبدل ایدیور . مختلف زمانلرک تحت تأثیرنده یتیمشمن مختلف دماغلر آراسنده طبیعی اوله رق بر ضدیت حصوله کلیور . مثبت ، منفی ایکی قون بر بیه مناقشه یه باشلایور .

شوالده بنم فکر تفرقه سنه معارضلغ یوقدر و اولاماز ، حقیقتک ظهورینه انتظار ایدر و هر ایکی فرقه نک قبالقلردن ، اثر جهالت اولان یاکلیشلقلریندن توقی ایدره رک حقیقه طایار ، زمانه اویارکیده رم . ایشته بو قدارله اکتفا ایدره رک فکرتلری سوء تلقیدن تنزیه ایدرم محترم حقیقه .

عثمان یازاری معلم : م . فکری